

Actum Cracovie, ipso die dominico ?Esto michi? anno Domini 1394. [8]
In nomine Domini amen. Ad perpetuam rei memoriam. Wladislaus Dei gratia rex Polonie, Lithuanieque princeps supremus et heres Russie etc. significamus tenore presentium, tam presentibus, quam futuris, quibus expedit, universis, quod attenta solerti constancia ac multiplicia fidelitatum obsequia nostre maiestati per Stanislaum de Kozycze, nostrum fidelium dilectum (nostri fidelis dilecti ? kop. 1) indefesse exhibita et inantea, uti arbitramur, prestancius exhibenda volentesque ipsius digna obsequia dignis honorum munificenciis compensare eidem Stanislao, suis pueris et legitimis successoribus iure hereditario advocaciam nostram in Szczekarzow in terra Lublinensi et in fluvio Wyeprz sitam de innata nostre maiestati benignitate dedimus, donavimus et tenore presentium damus, donamus temporibus perpetuis affutur(um). Quam quidem villam Szczekarzow sive locum exnunc in oppidum sive in civitatem de novo transferimus collocand(am) perpetuo duratur(um). Ad quam quidem civitatem attribuimus, addicimus, annectimus, adiungimus et appropriamus centum mansos agrorum Franconicos per ipsum Stanislaum advocatum dimensurandos. Inter quos quidem mansos duos pro eccelsia, duos pro expellendis gregibus ac eidem advocato, suis pueris et successoribus legitimis pretextu eiusdem advocacie quatuor mansos liberos, sextum denarium censuum, tertium denarium iudicii et cuiusbet rei iudicate, macella, cameras pannidarum (pannidorum ? kop. 2), mensas pistorum, sutorum et balneum sive stubam balnealem damus, conferimus et donamus donacione perpetua et irrevocabili per ipsum Stanislaum, suos pueros et successores legitimos tenend(os), habend(os), utifruend(os), alienand(os), donand(os), commutand(os), vendend(os) nostro de concensu ac pacifice et quiete possidend(os) et convertend(os), prout sibi et suis heredibus melius et utilius videbitur expedire. Ut autem dicta civitas nostra Szczekarzow valeat celerius collocari, ipsam de iure Polonico sive Ruthenico in ius Theutonicum, quod Maydburgense dicitur, transferimus perpetuo duraturum removens in ibidem omnia iura Polonica, modos et consuetudines universas, que ipsum ius Theutonicum plerumque perturbare consueverunt. Eximimus insuper, absolvimus et perpetuo liberamus (liberari ? kop. 1) advocatum, oppidanos, sive cives, hortulanos, tabernatores, suburbanos et quosvis incolas civitatis predictae ab omni iure, iurisdictione et potestate omnium regni nostri palatinorum, castellanorum, iudicum, subiudicum et ministerialium eorundem, quibuscumque nomonibus censeantur, quod coram ipsis, aut aliquo eorum pro causis tam magnis, quam parvis, puta furti, sanguinis, homicidii, incendii, membrorum mutilacionis et quibusvis aliis citati minime respondebunt, nec aliquas penas solvere tenebuntur, sed tantum cives et incole dicte civitatis coram suo advocato, qui fuerit pro tempore, advocatus vero coram nobis, aut nostro capitaneo, qui fuerit pro tempore, si ipse advocatus in reddenda iusticia negligens fuerit, vel remissus, dum tamen per litteram nostram nostro sigillo sigillatam citatus fuerit, tunc non altier, quam suo iure Theutonico Maydburgensi cuilibet ad obiecta respondere sint et sit astricti et astrictus. In causis vero criminalibus et capitalibus superius expressatis advocato et eius successoribus legitimis iudicandi, corrigendi, puniendi, sentenciandi et condempnandi damus, conferimus plenam et omnimodam facultatem, prout hoc ius Theutonicum in omnibus suis punctis, articulis, condicionibus et sentenciis postulat et requirit, iuribus nostris regalibus in omnibus semper salvis. Porro volen(tes) eiusdem civitatis nostre condicionem fecere meliorem eidem civitati nostre Szczekarzow forum septimanele feris quintis singulis damus, conferimus et donamus perpetuis temporibus celebrand(um) indulgen(tes) omnibus et singulis mercatoribus merces et res suas, cuiuscumque generis aut speciei fuerint, libere vendere, et emere in ibidem iuxta

libitum sue voluntatis. Preterea advocatus nomine dicte advocacie ad expeditiones cum terrigenis cum una hasta et duobus sagittariis in armis et equis bene dacentibus nobis et nostris successoribus servire sit astrictus perpetuo. Harum quibus sigillum nostrum appensum est testimonio litterarum.

Actum Cracovie, ipso die dominico ?Esto michi? anno Domini millesimo trecentesimo nonagesimo quarto, presentibus hys: Dobeslao castellano Cracoviensi, Sandiwogio Calisiensi, Spithkone Cracoviensi, Johanne Ligensza marschalco, aliisque multis nostris fidelibus fidedegnis. Datum per manus honorabilis Zaklycze cancelarii aule nostre, nostri fidelis dilecti.□

W Krakowie, dnia 1 marca roku Pańskiego 1394.

W imię Pańskie amen. Na wieczną rzeczy pamiątkę. Władysław z Bożej łaski król polski, wielki książę litewski i dziedzic ruski, etc. łaskawość jednaką okazujemy, jak teraz, tak i w przyszłości, wszem, którym należną jest, przeto zważywszy roztropność i liczne względy wierności majestatowi naszemu przez naszego wiernego i dostojnego Stanisława z Kozic niestrudzenie okazywane [...], iżby znamienitszymi uczynić i radzi jego godne zasługi przez należyty zaszczyt szczodrości wynagrodzić, temuż Stanisławowi, jego synom i legalnym następcom, wójtostwo nasze w Szczekarzewie w ziemi Lubelskiej na rzeką Wieprz położone z przyrodzoną majestatowi naszemu szczodroblivością z prawem dziedziczenia nadajemy i trwałą przychylność dajemy, darujemy, aby na wieki zachować. Wioskę mienioną Szczekarzew alibo to od zaraz na oppidum alibo to od nowa na miasto erygujemy, aby ulokowane wiecznie trwało. Na owoż miasto przydzielamy, nadajemy, łączymy, przyłączamy i na własność oddajemy sto łanów frankońskich pola przez samego wójta Stanisława odmierzonych. Z tego dwa łany dla duchowieństwa, dwa łany dla wypędzających stada, a także dla wójta Stanisława, jego synów i legalnych następców na toż wójtostwo cztery wolne łany; szósty denar z czynszów, trzeci denar od wyroków i każdej osądzonej sprawy, jatki, sklepy sukieników, kramy piekarzy, szewców, balwiernię alibo łaźnię ofiarujemy, polecamy i w donacji wieczystej a nieodwołalnej temuż wójtowi Stanisławowi, jego synom i legalnym następcom oddajemy dla posiadania, utrzymywania, użytkowania, odstępowania, darowania, wymieniania, zbywania za naszą zgodą, a także spokojnego i prywatnego obsadzania (dzierżawienia) i obracania podle tego, jak jemu i jego dziedzicom korzystniejszym i użyteczniejszym będzie. Iżby zaś rzeczony miasto nasze Szczekarzew móc szybciej lokować, przenosimy je z prawa polskiego alibo ruskiego na prawo niemieckie (teutońskie), które maydburskim (magdeburskim) zowią, na zawsze oddaliwszy

tamże wszystkie prawa polskie, przepisy i obyczaje powszechne, które prawo niemieckie samo przez się zwykle usuwać ma zwyczaj. Krom tego oddaliśmy, zwalniamy i na zawsze uwalniamy wójta, oppidanos alibo mieszczan, zagrodników, szynkarzy, podgrodzian i wszystkich, ktokolwiek miasto wspomniane zamieszkuje, od wszystkich praw, jurysdykcji i władzy królestwa naszego wojewodów, kasztelanów, sędziów, podsędków i tychże samych woźnych, którzy kiedykolwiek nominowanymi będą; przeto publicznie sążeni za sprawy tak wielkie, jak i małe, za kradzieże, morderstwa, zabójstwa, podpalenia, okaleczenia i każde inne najmniejsze przewinienie przed swoim wójtem odpowiadać będą i nie jakąkolwiek inną karę otrzymają, lecz taką jak obywatele i mieszkańcy miasta rzeczonego [...] lubo przed naszym starostą, o ile wójt w ferowaniu wyroków niedbałym lub opieszałym będzie, dopóki atoli póty naszym dokumentem naszą pieczęcią opatrzonym ogłoszone nie będzie, wtedy nie inaczej, jak wszyscy podle zarzutów samym prawem maydburskim (magdeburskim) związani będą i związany będzie. W sprawach zaiste kryminalnych i śmiertelnych wzmiankowanemu wójtowi i legalnym następcom dajemy pełną i nieograniczona możność sążenia, karcenia, karania, wyrokowania i skazywania, podle tego jak prawo niemieckie we wszystkich swoich punktach, artykułach, wnioskach i sentencjach, sędziów naszych obowiązkach żąda i wymaga. Dalej zaś radzi tegoż miasta naszego kondycję lepszą uczynić, temuż miastu naszemu Szczekarzewowi targ jeden co tydzień dnia piątego dajemy, zlecamy i po wsze czasy darujemy dla ożywienia spraw wszystkich i pojedynczych kupców przychodów i spraw ich wszystkiego rodzaju alibo postaci, uwolnienia sprzedaży, a także zamiaru swojego spełnienia. Krom tego wójt wzmiankowanego z imienia wójtostwa na wyprawy wojenne z pospolitym ruszeniem z jedną włócznią (kopijnikiem) i dwoma łucznikami w uzbrojeniu i z końmi dobrze oporzędzonymi, nam i naszym sukcesorom służyć będzie obowiązany na zawsze. Tutaj zasię pieczęć nasza postawioną została na świadectwo kontraktom.

Uczyniono w Krakowie w niedzielę ?Esto mihi? roku Pańskiego 1394 w przytomności Dobiesława, kasztelana krakowskiego, Sędziwoja z Kalisza, Spytką z Krakowa, Jana Ligęzy, wojewody łęczyckiego, Piotra Kmity, kasztelana lubelskiego, Demetriusza, marszałka, i licznych innych naszych wiernych i zaufanych. Dan ręką spisany kanclerza dworu naszego, naszego wiernego i godnego Zaklicza.

Uwagi:

Tłumaczenie: Alicja Stołecka, Puławy, kwiecień 2002.

Objaśnienie daty Aktu lokacyjnego: *Actum Cracovie, ipso die dominico ?Esto michi?* tj. w siódmą niedzielę przed Wielkanocą (poprzedzająca Środę Popielcową), która nazywana jest też Estomihi od pierwszych słów łacińskiego introitu tej niedzieli, który brzmi: *?Esto mihi Deum protectorem...?*, *?Bądź mi skałą schronienia, Boże...?* (Psalm 71,3).

Oryginał. Nieznany [spłonął w roku 1524].

Kopia 1. Warszawa, AGAD, Metryka Koronna, l. 36, s. 674 676. Wpis wg transumptów królów Kazimierza z daty: Kraków, 23 stycznia 1462 oraz Zygmunta z daty: Kraków, 20 lutego 1524.

Tytuł: *Littere foundationis oppidi Crassnystaw et ius Theutonicum illi attributum.*

Kopia 2. Tamże, Księgi Kanclerskie, l. 35, s. 260 164. Wg powyższego transumptu króla Zygmunta w transumpcie króla Stefana z daty: Toruń, 26 listopada 1578, króla Augusta III z daty: Warszawa, 25 marca 1739 oraz króla Stanisława Augusta z daty: Warszawa, 4 kwietnia 1767.

Kopia 3. Tamże, Akta Komisji Rządowej Spraw Wewnętrznych. l. 3195b. k. 174 173v (kopia z r. 1826), wg powyższego transumptu króla Stanisława Augusta.

Reg. Matr. Sum.; IV, suppl. nr 367. Źródło: [8.A.]